

MORTIMER LEVINE (Ed.): *Tudor England, 1485–1603. Conference on British Studies, Bibliographical Handbooks.* Cambridge University Press 1968. xii + 115 s. 25 sh.

Denne bibliografiske håndbog i Tudortidens historie er den første i en serie på fem, dækkende engelsk historie frem til 1901, der er planlagt af den amerikanske organisation Conference on British Studies i samarbejde med Cambridge University Press. Med sine 2360 bibliografiske numre er dette arbejde naturligvis mindre udtømmende end den allerede foreliggende standardbibliografi: Conyers Read (Ed.), *Bibliography of British History: Tudor Period, 1485–1603*, 2. ed., Oxford 1959; til gengæld er det å jourført til september 1966. Naturligvis kan enkeltheder både med hensyn til det foretagne udvalg af titler og med hensyn til de kommentarer, der er knyttet til en del af numrene, diskuteres, men der er ingen tvivl om forfatterens omfattende litteraturkendskab og sikre judgment. Den lille håndbog bør have sin naturlige plads ved siden af Conyers Read's store bibliografi.

NIELS STEENSGAARD

Excerpta Historica Nordica. Vol. I-V. Published under the auspices of The International Committee of Historical Sciences. Copenhagen, Rosenkilde and Bagger, 1955–68. 38,50 kr. pr. bind.

Excerpta Historica Nordica offentliggøres under auspiciene af de nordiske Komiteer for historikernes internationale samarbejde og med offentlig støtte fra finske, norske, svenske og danske fonds og forskningsråd, for Danmarks vedkommende Rask-Ørsted Fondet. Til de første bind blev der ydet støtte af Unesco. Værket begyndte at udkomme i 1955, indtil nu er der blevet udsendt 5 bind, hvis sidetal er øget fra bind til bind, det ligger nu på godt 300 sider.

Formålet med *Excerpta Historica Nordica* er at meddele en løbende oversigt over de vigtigste historiske arbejder, der er blevet offentliggjort i Finland, Norge, Sverige og Danmark. Der registreres såvel selvstændige publikationer som vægtigere artikler og kildeudgaver. For større historiske arbejders vedkommende sker præsentationen i form af forfatterresuméer, der trykkes navnlig på engelsk, men også på tysk eller fransk.

Oprindeligt var det meningen, at bindene skulle udsendes hvert andet år og – efter en overgangsperiode – indeholde meddelelser om to års historisk produktion i de fire nordiske lande. Der er imidlertid kun blevet udsendt 5 bind i løbet af 15 år, og som følge heraf er der opstået en ret stor afstand i tid mellem de pågældende værkers og resumeernes fremkomst. Bd. IV, der udkom i 1965, behandlede således årene 1959 og 1960. Redaktionen af *Excerpta* søger at modvirke denne udvikling – der bl. a. beror på de rent praktiske vanskeligheder, der opstår når fire nationalredaktioners arbejde skal koordineres – ved indtil videre at lade bindene omfatte 3-årsperioder. Bd. V, der udkom i 1968, spændte over årene 1961–63, og bd. VI, der vil udkomme i 1970, vil dække perioden 1964–66.

Excerpta Historica Nordica redigeres af en skandinavisk fællesredaktør i samarbejde med redaktører i de enkelte lande. Fællesredaktør for bd. I-III har været

professor, dr. phil. Povl Bagge, for bd. IV og V landsarkivar Jens Holmgaard, og er nu lektor, amanuensis Lorenz Rerup. De nationale redaktører er for tiden fil. dr. Olli Vehviläinen, Finland, universitetslektor Adler Holmboe, Norge, og fil. dr. Signe Carlsson, Sverige.

LORENZ RERUP

KNUD PRANGE: Heraldik og Historie. Dansk Historisk Fællesforenings Håndbøger. Viborg 1962. 74 s. Ill. 16.00 kr.

Heraldisk Tidsskrift. Udg. af Societas Heraldica Scandinavica. Ekspedition: Sigmundsvej 8, 2880 Bagsværd. Medlemskontingent 40 kr. årlig.

De historiestuderende i København havde det for fyrretyve år siden i mange henseender nemmere end nutidens. Knud Fabricius læste over Orienten og Hellas, Erik Arup over Rom og økonomisk historie, Kr. Erslev havde skrevet lærebøger om historisk teknik og metode, om middelalderen og om det 16. årh., J. A. Fridericia om det 17., 18. og 19. årh. op til 1848 og Aage Friis om den nyeste historie. Fædrelandshistorien dækkedes af de samtidige, Arups og Det danske Folks. Og endelig arbejdede Johs. Steenstrups længe efter sin afgang videre med sine nyttige håndbøger inden for hjælpevidenskaberne, bl. a. om historieskrivning, etnografi, kronologi, geografi, statsret, sted- og personnavne, skriftarterne og diplomatiken samt våbenmærker, segl og mønter.

I det seneste tiår har Dansk Historisk Fællesforening ladet udarbejde en lang række håndbøger, som erstatter og supplerer Steenstrups nu forældede. Der er foreløbig fremkommet orienteringer i kronologi, ikonografi, numismatik, kartografi, folkloristik, genealogi, palæografi, toponomastik, metrologi, epigrafik, partitionografi, agrararkitektur, militaria og heraldik, alle med mere menneskelige titler end her terminologisk anført.

I 1959 udsendte Knud Prange sin »Heraldisk Nøgle« til Thisets og Wittrups »Nyt dansk Adelslexikon« fra 1904. Nøglen har en ganske særlig opgave og løser denne på en særdeles praktisk, om end til tider nødvendigvis meget indviklet måde. Pranges »Heraldik og Historie« er derimod den brede og inspirerende orientering, man har savnet siden Steenstrups korte redegørelse fra 1915 og Poul Bredo Grandjeans meget tekniske »Dansk Heraldik« fra 1919. Våbenlærens opståen og udvikling gennemgås, der gøres rede for skjoldmærkernes symbolik og retlige betydning, og der indføres i den omfangsrige litteratur. Overalt er fremstillingen præget af soberhed og kritisk sans inden for en emnegruppe, der som få har indbudt til og er blevet misbrugt af hul romantik. Man erindre blot modsætningsvis Arups, af hans samtidspolitiske stude prægede, men litterært mesterlige skildring af Erik Menveds ridderfest ved Rostock i 1311. Prange har formået at vise, hvor værdifuld en hjælpedisciplin heraldikken kan være for den politiske og sociale historieforskning, og med sin håndbog har han givet studenterne et læremiddel og de mange interesserede et hjælpemiddel.

Samtidig med Pranges arbejder har det fællesnordiske Heraldisk Selskab og dets »Heraldisk Tidsskrift« befæstet sin stilling. Selskabet blev stiftet 1959 og stillede sig fra starten på et rent historisk og beskrivende grundlag, i modsætning til flere tidligere foreninger, hvor der appelleredes til, at heraldik skulle være